

Stichting Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM

Verklaring inzake beleggingsbeginselen
– basispensioenregeling

Amstelveen, juni 2019

Ten geleide

Deze ‘Verklaring inzake beleggingsbeginselen’ (verder te noemen: Verklaring) beschrijft in het kort de uitgangspunten van het beleggingsbeleid horende bij de basispensioenregeling van Stichting Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM.

Conform geldende wet- en regelgeving gaat de Verklaring in op:

- de doelstelling van het beleggingsbeleid;
- de “investment beliefs” van het fonds;
- de risicohouding van het fonds;
- het risicoprofiel;
- de organisatie en risicobeheerprocedures, in het bijzonder de toegepaste wegingsmethodes voor beleggingsrisico’s en de strategische allocatie van de activa in het licht van de aard en de looptijd van de pensioenverplichtingen van het pensioenfonds.

De Stichting Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM is een ondernemingspensioenfonds dat als doelstelling heeft het efficiënt en effectief uitvoeren van de pensioenregeling die is overeengekomen tussen de partijen in het arbeidsvoorwaardelijk overleg.

Het bestuur beoogt de doelstelling te behalen door een solide financieel beleid te voeren. Bovendien toetst het bestuur of arbeidsvoorwaardelijke afspraken in overeenstemming zijn met wet- en regelgeving en uitvoerbaar zijn.

Deze verklaring is als bijlage bij de actuariële en bedrijfstechnische nota van Stichting Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM gevoegd. De verklaring wordt herzien als er tussentijds een belangrijke wijziging in het beleggingsbeleid optreedt. De Verklaring wordt beschikbaar gesteld op de website van het pensioenfonds.

De Verklaring heeft als doel om verantwoording af te leggen over het beleggingsbeleid, aan de deelnemers en aan de maatschappij als geheel.

In hoofdstuk 1 komt de doelstelling van het vermogensbeheer aan bod, waarna in hoofdstuk 2 nader wordt ingegaan op de uitvoering van het vermogensbeheer en de beleggingsportefeuille. Tenslotte gaat hoofdstuk 3 in op het risico en rendement van het vermogensbeheer.

Inhoud

Doelstelling en beleggingsbeleid	4
1.1 Doelstelling beleggingsbeleid en risicohouding	4
1.3 Risicohouding inclusief grenzen haalbaarheidstoets	4
1.4 Investment beliefs	5
1.4 Strategisch beleggingsbeleid	5
1.5 Beleggingsbeleid	7
<hr/>	
2 Uitvoering van vermogensbeheer	8
2.1 Uitvoering en verantwoordelijkheid beleggingsbeleid	8
2.2 Intern / extern beheer	8
2.3 Instrumenten	9
2.4 Rapportage	9
2.5 Corporate governance	9
2.6 Integriteit	11
2.7 Kostenbeheersing	11
2.8 Deskundigheid	11
<hr/>	
3 Risico en rendement	12
3.1 Waarderingsgrondslagen	12
3.2 Risicobeheersing	12
3.3 Resultaatmeting	13
3.4 Resultaatevaluatie	13
<hr/>	
Bijlage Verklarende woordenlijst	14

Doelstelling en beleggingsbeleid

1.1 Doelstelling beleggingsbeleid en risicohouding

Het Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM stelt zich ten doel het efficiënt en effectief uitvoeren van de pensioenregeling die is overeengekomen tussen de partijen in het arbeidsvoorwaardelijk overleg. Voor de expliciet vastgelegde doelstelling van het fonds, volgens de kaders van artikel 102a van de Pensioenwet, verwijzen we naar de tekst van de ABTN.

Het beleggingsbeleid vormt een onderdeel van de doelstelling van het pensioenfonds als geheel. De ambitie daarbij is om de pensioenen zoveel mogelijk waardevast te maken. Het beleggingsbeleid dient een optimale bijdrage te leveren aan de realisatie van de pensioenafspraken binnen aanvaardbare risicogrenzen.

Gezien het saldo van jaarlijkse premies en pensioenuitkeringen heeft het fonds rendement op het aanwezige vermogen nodig dat uitstijgt boven de verwachte inflatie om zijn ambitie te realiseren. Beleggingen en rendementen op beleggingen zijn per definitie niet risicovrij. Over het algemeen heeft het fonds een defensieve attitude ten aanzien van risico's oftewel een lage 'risk appetite'. De 'risk appetite' is de mate van risico die het fonds bereid is te accepteren zonder dat de realisatie van zijn doelstellingen in gevaar komt.

1.3 Risicohouding inclusief grenzen haalbaarheidstoets

Het bestuur streeft naar een evenwichtige verhouding tussen het risico van onderdekking van het fonds en de door KLM NV af te dragen pensioenpremie, waarin inbegrepen de eigen bijdrage van de deelnemers.

Kwalitatieve risicohouding

Diverse belanghebbenden hebben eigen maar ook gedeelde voorkeuren met betrekking tot langere en kortere termijn risico's.

Belanghebbenden delen de lange termijn doelstelling van het pensioenfonds. Op de weg richting deze doelstelling hebben de premiebetalers (werkgever en werknemers) voorkeur voor een stabiele (te betalen) pensioenpremie, passend bij de pensioenambitie. De deelnemers (actieven, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en overige belanghebbenden) hebben voorkeur voor een welvaartsvast pensioen, en willen het korten op nominale rechten of pensioenopbouw zo veel mogelijk voorkomen. Onverhoopt gemiste opbouw of indexatie dient zo veel als mogelijk te worden ingehaald, waarbij gemiste indexatie in de uitkerings sfeer wordt hersteld.

Kwantitatieve risicohouding

Voor de korte termijn komt de kwantitatieve risicohouding tot uitdrukking in de hoogte van het wettelijk vereist eigen vermogen. Per 1 januari 2018 had het wettelijk vereist vermogen uitgaande van de strategische beleggingsmix een waarde van 23.2% van de verplichtingen van het pensioenfonds. Uitgaande van de benoemde kwalitatieve risicohouding, en eigen beleidsuitgangspunten zijn de navolgende ondergrenzen vastgesteld. Voor de lange termijn komt de kwantitatieve risicohouding tot uitdrukking in de door het bestuur vastgestelde ondergrenzen van de haalbaarheidstoets. Het schenden van deze grenzen bij uitvoering van de aanvangshaalbaarheidstoets is niet toegestaan. De ondergrenzen zijn gebaseerd op:

- mediaan scenario pensioenresultaat;
- relatieve maximale afwijking verwacht pensioenresultaat in slechtweers scenario en;
- mediaan scenario vanuit dekkingsgraad die voldoet aan VEV en pensioenresultaat.

.....

Voor de netto pensioenregeling komt de risicohouding tot uitdrukking in de door het bestuur vastgestelde ondergrenzen op basis van een interne berekening. Deze ondergrenzen zijn gebaseerd op:

- maximaal aanvaardbare afwijking van het verwachte pensioen op pensioendatum in een pessimistisch scenario ten opzichte van het verwachte pensioen in een verwacht scenario;
- maximaal aanvaardbare afwijking van het pensioen van jaar op jaar in de uitkeringenfase in een pessimistisch scenario.

Bij de ALM studie die is uitgevoerd bij aanvang van de variabele pensioenuitkering, zijn deze ondergrenzen niet geschonden.

1.4 Investment beliefs

De investment beliefs vormen het uitgangspunt voor het beleggingsbeleid. Zij geven het kader aan waar het fonds rendement wil en denkt te kunnen halen om de doelen te realiseren, en geven daarmee ook aan hoe het fonds over de werking van economie en financiële markten denkt. De 12 beliefs zijn verdeeld over beleggingen en risicomangement.

Beliefs over beleggingen:

1. Het fonds neemt beleggingsrisico omdat dit nodig is voor de realisatie van een welvaartsvast pensioen. Het nemen van beleggingsrisico wordt op de lange termijn beloond.
2. De strategische assetallocatie is de belangrijkste keuze in het beleggingsproces. Het fonds belegt niet in afgeleide producten voor rendementsdoeleinden.
3. De waarde van de beleggingen fluctueert, maar het rendement tendeert op lange termijn naar een gemiddelde.
4. Het is belangrijk te doorgronden waarin je belegt. Dit verhoogt tevens het vertrouwen van de deelnemers
5. Inspelen op marktbevingen door af te laten wijken van strategische wegingen en/of benchmarks heeft zin, waarbij het rendement continu kritisch wordt beoordeeld.
6. Het fonds geeft aan de uitvoerder duidelijke richtlijnen mee voor de gewenste uitvoering van het beleggingsbeleid.
7. Het verwachte nettorendement en risicoverbetering zijn belangrijker dan de kosten van een beleggingskeuze.
8. Het fonds integreert environmental, social en governance factoren ("ESG") in het beleggingsbeleid, zolang dit het behalen van de langetermijn doelstelling niet schaadt.

Beliefs over risicomangement:

9. Risico's onderkennen is integraal onderdeel van een goed beleggingsproces.
10. Als het fonds een risico zelf kan dragen, dan hoeft zij het niet af te dekken of verzekeren.
11. Het fonds beperkt risico's door het gebruik van leverage te minimaliseren.
12. Complexere beleggingen worden niet op voorhand uitgesloten. Uitlegbaarheid en beheersbaarheid is daarbij cruciaal.

1.4 Strategisch beleggingsbeleid

Het bestuur van het pensioenfonds neemt als eindverantwoordelijke de strategische en tactische beslissingen op beleggingsgebied. Hierin wordt als uitgangspunt de relatie tussen de beleggingen

.....

en de pensioenverplichtingen van het pensioenfonds genomen. Daarnaast wordt bij de vaststelling van het strategisch beleggingsbeleid nadrukkelijk aansluiting op de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, gezocht.

Asset Liability Management

In verband met het geformuleerde hoofddoel van het beleggingsbeleid, is het van groot belang dat het langetermijn beleggingsbeleid aansluit op de doelstellingen, het risicoprofiel en beleidsuitgangspunten van het fonds. In het bijzonder is hierbij van belang dat beleggingen zijn afgestemd op de verplichtingenstructuur van het fonds. Hiertoe wordt periodiek een zogenoemde Asset Liability Managementstudie (ALM-studie) uitgevoerd. De ALM-studie is onderdeel van de bestuurscyclus. Periodiek en bij significante veranderingen in het fonds, beleggingsbeleid of de economie zal het beleggingsbeleid in ALM-context worden getoetst. Het bestuur beschouwt ALM als een inzicht verschaffend en beleidsondersteunend instrument ten behoeve van onder meer de vaststelling van de langetermijnassetmix. De studie wordt gebruikt om te bepalen welk percentage belegd wordt per hoofdbeleggingscategorie, zoals vastrentende waarden, aandelen en vastgoed. Daarnaast wordt gekeken naar de optimale inzet van derivaten om rente- valuta- of aandelenrisico te reduceren. De resultaten hiervan en de beleidsoverwegingen daarbij worden vastgelegd in een beleidsdocument. Daarna wordt er aan de hand van allocatiestudies gewichten gekozen voor de subcategorieën en worden de bijbehorende benchmarks vastgesteld. Voorwaarde hierbij is dat deze consistent zijn met risico-rendementsverhouding die uit de ALM-studie volgt.

Beleggingsrichtlijnen

Periodiek stelt het bestuur beleggingsrichtlijnen vast. Deze richtlijnen sluiten aan op de ALM-studie en overige studies en bevatten de richtlijnen met betrekking tot het beleggingsbeleid waar de uitvoerder zich aan dient te houden. Na elke beleidswijziging worden de beleggingsrichtlijnen geactualiseerd en getekend door twee bestuursleden.

Beleggingsplan

Jaarlijks wordt een beleggingsplan geschreven. Het beleggingsplan geeft antwoord op de vraag hoe het fonds het aanstaande beleggingsjaar gaat beleggen.

Het fonds voert een beleggingsbeleid dat in overeenstemming is met de prudent person regelgeving. Artikel 13a van het besluit FTK schrijft voor “Het fonds onderbouwt dat het strategisch beleggingsbeleid en het beleggingsplan passen binnen de prudent-personregel”. In het beleggingsplan wordt dit jaarlijks getoetst. De certificerend actuaire voert deze toets tevens uit.

Herbalancering

Het beleid is de benchmarkgewichten en de gewichten van de portefeuille jaarlijks (medio mei) terug te stellen naar de strategische normgewichten. Daarnaast is er ook een tussentijdse herbalancering. Deze zal plaatsvinden wanneer het dan geldende benchmarkgewicht (berekend op basis van volledig afgedekte rendementen) voor obligaties of aandelen een bandbreedte overschrijdt, die in de beleggingsrichtlijnen is opgenomen. De tussentijdse herbalancering geldt voor zowel beide beleggingscategorieën als de segmenten binnen deze beleggingscategorieën. Eind december wordt niet tussentijds geherbalanceerd vanwege een gebrek aan liquiditeit in de markt. Eind maart en eind april wordt niet tussentijds geherbalanceerd, omdat medio mei de jaarlijkse herbalancering plaatsvindt.

Indien zich bij het tussentijds herbalanceren bijzondere situaties voordoen, dan is afgesproken dat de herbalancering door de uitvoeringsorganisatie pas plaatsvindt na overleg met het bestuur, vertegenwoordigd door de vicevoorzitters.

.....

1.5 Beleggingsbeleid

De strategische normgewichten en bandbreedtes van het pensioenfonds zijn te vinden in tabel 1 op de volgende pagina.

Om het renterisico te beperken heeft het fonds een renteafdeckingspercentage gedefinieerd van 25% met een bandbreedte van +/- 5%-punt. De rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen wordt strategisch afgedekt door middel van beleggingen in de vastrentende waarden portefeuille. Een deel van het valutarisico wordt afgedekt. De mate van afdekking is afhankelijk van de beleggingscategorie. Aandelen ontwikkelde en opkomende markten, en private equity, vastgoedaandelen en privaat vastgoed worden niet afgedekt. Nominale en bedrijfsobligaties worden volledig afgedekt. Tenslotte worden de overige vastrentendewaarden categorieën voor de helft afgedekt.

Beleggingscategorie	Strategie	Gewicht	Strategische bandbreedte	Operationele bandbreedte
Vastrentende waarden		55,00%	+/- 5,5%	+/-0,5%
	Global ILB's ¹	27,50%		+/- 0,5%
	Eurozone Staatsobligaties	2,75%		+/- 0,5%
	Global Credits	4,40%		+/- 0,5%
	Nederlandse woninghypotheken	4,125%		
	VS High Yield	3,30%		+/- 0,5%
	Leveraged loans	3,30%		+/- 0,5%
	EMD external	4,125%		+/- 0,5%
	EMD local currency	4,125%		+/- 0,5%
	EMD Corporates	1,375%		+/- 0,5%
Aandelen		30,00%	+/- 3,0%	+/- 0,5%
	Europa en Midden-Oosten	7,59%		+/- 0,5%
	Noord-Amerika	4,14%		+/- 0,5%
	Pacific	2,07%		+/- 0,5%
	Opkomende en frontiermarkten	7,20%		+/- 0,5%
	Wereldwijd defensief	6,00%		+/- 0,5%
	Private equity	3,00%		
Vastgoed		15,00%		+/-0,5%
	Europa privaat	6,75%		
	Noord-Amerika privaat	3,00%		
	Azië Pacific privaat	2,25%		
	Europa publiek	1,05%		+/- 0,5%
	Noord-Amerika publiek	1,05%		+/- 0,5%
	Azië Pacific publiek	0,90%		+/- 0,5%
Liquide middelen		0,00%		+/- 1%
Totaal		100%	100%	

Tabel 1: Strategische normgewichten en bandbreedtes

² Global ILB's bestaan uit extern beheerde Global ILB's 10+ en intern beheerde Global ILB's. De streefverdeling is 20% / 80%.

.....

2 Uitvoering van vermogensbeheer

2.1 Uitvoering en verantwoordelijkheid beleggingsbeleid

Het bestuur van het pensioenfonds heeft Blue Sky Group aangesteld als (fiduciair) vermogensbeheerder. Naast de advisering over het strategische beleggingsbeleid en uitvoering van ALM studies, heeft het bestuur aan Blue Sky Group het mandaat gegeven om binnen de in het Strategisch en operationeel beleggingsbeleid vastgestelde doelstellingen en restricties het tactische en operationele beleggingsbeleid uit te voeren. Binnen Blue Sky Group wordt dit uitgevoerd door de afdeling Beleggingen.

Naast de Dienstverleningsovereenkomst en de Service Level Agreements die de uitbestedingsrelatie vormgeven, heeft het bestuur van het pensioenfonds ook criteria opgesteld waaraan externe partijen (die worden aangesteld voor het uitvoeren van werkzaamheden door/namens het fonds) moeten voldoen. Deze criteria zijn vastgelegd in een integriteitplan. Het bestuur controleert de werkwijze van Blue Sky Group als (fiduciair) vermogensbeheerder onder andere door middel van periodieke beoordeling van de ISAE 3402 rapportage die Blue Sky Group uitbrengt. De navolgende beschrijving is de werkwijze zoals Blue Sky Group die hanteert en die in de rapportage is beschreven. De werkwijze wordt jaarlijks gecontroleerd door een externe accountant.

2.2 Intern / extern beheer

Het operationele vermogensbeheer is door Blue Sky Group grotendeels uitbesteed. Binnen de uitvoeringsorganisatie vindt het liquiditeitenbeheer plaats. Daarnaast worden de rentehedges en valutahedges intern uitgevoerd.

Het extern beheerde vermogen is via de Blue Sky Beleggingspools verdeeld over diverse asset managers en beleggingsfondsen/-mandaten. Bij de selectie van de asset managers wordt expliciet gekeken naar eisen/wensen van het pensioenfonds zoals vastgelegd in Dienstverleningsovereenkomst, SLA en/of integriteitplan.

Bij de selectie werkt de uitvoeringsorganisatie Blue Sky Group met een long-list gebaseerd op data van diverse bronnen. De selectie van asset managers vindt plaats op basis van site visits en diverse selectiecriteria. De asset managers van de mandaten en beleggingsfondsen bepalen de stijl van beleggen evenals de verdeling van het fondsbezit over sectoren/regio's/valuta's, maar dienen daarin uiteraard de doelstelling en limieten die namens de Blue Sky Beleggingspools worden opgelegd in acht te nemen. Hierop wordt toegezien door de afdeling Beleggingen, als ook door de afdeling Control & Information Management.

Met elke asset manager worden heldere beleggingsrichtlijnen afgesproken, waarbinnen de beheerder kan beleggen. Nadat asset managers zijn geselecteerd, worden de resultaten van en de ontwikkelingen rond deze asset managers gevolgd met behulp van een gestructureerd monitoring-proces. Minimaal op kwartaalbasis vinden monitoringgesprekken plaats, waarin in ieder geval de performance, het team, het proces, de stijl en ontwikkelingen worden doorgesproken.

De Blue Sky Beleggingspools voldoen aan de internationale richtlijnen van GIPS (Global Investment Performance Standards). Dat wil zeggen dat bij de inrichting van de pools, de beschrijving van het mandaat, de methode van waardering en berekening van rendementen best practices worden gevolgd.

.....

2.3 Instrumenten

Het pensioenfonds beoordeelt elke belegging op grond van risico- en rendementsoverwegingen in relatie tot de verplichtingenstructuur. Er wordt uitsluitend belegd in categorieën waarvan het risicoprofiel voldoende bekend is. Nieuwe instrumenten worden door de uitvoeringsorganisatie uitvoerig getest: werkt het zoals gedacht, hoe kunnen we de risico's meten en hoe wordt het rendement berekend? Pas dan wordt een voorstel voor beleggen in deze nieuwe instrumenten gedaan. De daadwerkelijke belegging vindt uiteraard pas plaats na verkregen goedkeuring van het bestuur.

Voor het beheer van de beleggingsportefeuille kunnen financiële derivaten worden ingezet. Deze kunnen worden ingezet voor hedging-doeleinden, actief beheer en efficiënt portefeuillebeheer. In het kader van het beheer van de valuta- en renterisico's is het toegestaan over-the-counter (OTC) derivaten te kopen en te verkopen, mits aan de volgende specifieke richtlijnen wordt voldaan:

- De minimumrating van de tegenpartij is "A", zoals gedefinieerd door Standard & Poor's. Indien een tegenpartij onder de minimumrating zakt, dan worden geen nieuwe posities geopend met deze partij. Het Bestuur zal dan tegelijkertijd onderzoeken of het mogelijk is de bestaande posities met deze partij te verminderen;
- Diversificatie van tegenpartijen dient te worden nagestreefd;
- Posities in OTC-derivaten mogen worden aangegaan, indien er voor deze derivaten een ISDA Master Agreement en Credit Support Annex aanwezig is;
- De afdeling Control & Information Management bewaakt de totale geaggregeerde exposure van de posities in de beleggingsportefeuille.

Compliance met deze uitgangspunten is een nadrukkelijk toetsingscriterium bij de selectie van externe managers en beleggingsfondsen.

2.4 Rapportage

Blue Sky Group rapporteert op maandbasis de behaalde beleggingsresultaten. Op kwartaalbasis wordt een uitvoerig rapport beschikbaar gesteld, waarin het gevoerde en te voeren beleggingsbeleid met het fonds wordt besproken. Ook wordt in het jaarverslag van het pensioenfonds verantwoording afgelegd over het gevoerde beleggingsbeleid en de resultaten hiervan.

In de rapportage wordt inzicht gegeven in de dekkingsgraad van het fonds, de ontwikkeling van de dekkingsgraad ten opzichte van het vorige kwartaal, inzicht in integrale risico's (kans op onderdekking), het genomen beleggingsrisico en de behaalde rendementen.

2.5 Corporate governance

Het Bestuur is zich bewust van zijn maatschappelijke rol als belegger. Die rol dwingt het pensioenfonds tot grote zorgvuldigheid in zijn handelen en het maatschappelijk verantwoord beleggen. Het fonds heeft hiervoor ESG-beleid vastgesteld.

2.5.1 Verantwoord beleggen (ESG-beleid)

Het bestuur heeft ESG-beleid opgesteld. ESG-beleid voor beleggingen betekent in het beleggingsproces rekening houden met sociale, governance- en milieuoverwegingen, naast financiële aspecten. Het pensioenfonds is lid van de PRI en heeft in 2018 diverse stappen gezet door het ESG-beleid verder te concretiseren binnen het in 2018 vastgestelde ESG-beleidskader.

.....

Het pensioenfonds heeft over ESG een investment belief gedefinieerd: 'Het fonds integreert environmental, social en governance factoren ("ESG") in het beleggingsbeleid, zolang dit het behalen van de lange termijn doelstelling niet schaadt.'

Daarbij hanteert het de volgende uitgangspunten:

- Het pensioenfonds laat zich, gezien de aard van de verplichtingen, leiden door een lange termijn perspectief. Milieu-, sociale en governance aspecten kunnen daar een bijdrage aan leveren.
 - Het fonds onderkent het belang van goed bestuur in brede zin van het woord. Bedrijven en overheden, die tekort schieten op dit punt en daardoor ernstige schade veroorzaken door het schenden van arbeidsrechten en mensenrechten, door ontoereikende zorg voor het milieu of door betrokkenheid bij corruptie worden uitgesloten van belegging. Hetzelfde geldt voor bepaalde producten (die schade betreffen en worden gemaakt door bedrijven, die (volstrekt) geen belang hechten aan gesprekken hierover).
 - Het fonds stelt eisen aan externe managers.
 - Het fonds eist dat de externe managers van liquide assets de PRI ondertekenen.
 - Het fonds besteedt gericht aandacht aan communicatie over ESG.
- Het pensioenfonds doet geen beleggingstransacties die op grond van het (inter-)nationale recht zijn verboden of zich niet verhouden met door Nederland ondertekende internationale verdragen (zie ook 2.5.2).
- Het pensioenfonds is te allen tijde bereid verantwoording af te leggen over haar beleggingsgedrag richting belanghebbenden. In de communicatie met belanghebbenden (met name de achterban) besteedt het fonds aandacht aan ESG.

Het pensioenfonds heeft in 2019 verdere stappen ondernomen binnen het ESG-beleidskader. Het pensioenfonds belegt niet in:

- de wettelijk uitgesloten ondernemingen (clustermunitie).
- bedrijven die herhaaldelijk en in ernstige mate schade toebrengen aan het milieu en de maatschappij (schendingen van de principes van de UN Global Compact).
- bedrijven met grote betrokkenheid bij tabaksproducten.
- leningen van centrale én lokale overheden van landen, die worden gesanctioneerd door de VN en/of EU.

2.5.2 Verbod op clustermunitie

Vanaf 1 januari 2013 geldt een wettelijk verbod op het (laten) uitvoeren van transacties, het verstrekken van leningen of verwerven van niet vrij verhandelbare deelnemingen in bedrijven die betrokken zijn bij de productie, distributie of verkoop van clustermunitie of cruciale onderdelen daarvan. De handhaving van het verbod heeft plaats vanaf 1 april 2013. Vanaf die datum wordt een 'redelijke' termijn in acht genomen waarbinnen die financiële instrumenten, leningen of niet vrij verhandelbare deelnemingen van de hand gedaan of beëindigd dienen te zijn.

Eenmaal per jaar wordt, na overleg tussen de AFM, brancheorganisaties en marktpartijen, een indicatieve lijst van betrokken ondernemingen gepubliceerd en aangepast.

Het fonds (de Stichting) zal erop toezien dat niet belegd wordt in bedrijven op deze lijst. Hiertoe zal de periodieke lijst door het fonds (de Stichting) gedeeld worden met haar vermogensbeheerders, vergezeld van het verbod om in de betreffende ondernemingen te beleggen. In de uitbestedingsovereenkomst met de vermogensbeheerder wordt geregeld de wijze waarop de vermogensbeheerder invulling geeft aan dit verbod. Het wettelijk verbod zal overigens niet gelden voor transacties in door derden beheerde beleggingsinstellingen en indices waarbij de producenten van clustermunitie en of daarbij betrokken ondernemingen, minder dan 5% van de waarde van die beleggingsinstelling of index vertegenwoordigen.

.....

2.5.3 Stemrecht in de praktijk

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen is een effectief instrument om de belangen van het fonds te beschermen en om invloed uit te oefenen op het bestuur van een onderneming. Het uitoefenen van stemrecht bij volmacht kan een belangrijk actief onderdeel van het beleid ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen vormen. Er wordt gestemd op basis van de PRI-principes en over de uitgebrachte stemmen wordt gerapporteerd.

2.6 Integriteit

Stichting Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM heeft een integriteitplan opgesteld (zie artikel 143 Pensioenwet, artikel 18, 19 en 20 van het Besluit FTK Pensioenfondsen en artikel 5:68 Wft). In dit plan heeft het fonds minimumeisen neergelegd waaraan de door of namens haar ingeschakelde derden moeten voldoen. Periodiek ontvangt het fonds van de uitvoeringsorganisatie een rapportage waarin deze aangeeft hoe en in welke mate aan de gestelde integriteiteisen is voldaan.

2.7 Kostenbeheersing

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid maakt het pensioenfonds geen andere kosten dan die welke redelijk en proportioneel zijn in relatie tot de omvang en de samenstelling van het belegd vermogen en de doelstelling van het pensioenfonds. Op kwartaalbasis rapporteert de uitvoerder over de uitvoeringskosten, waarbij ook de kosten die rechtstreeks door/namens het fonds worden betaald alsmede de kosten die het fonds indirect betaalt door middel van de beleggingspools zijn opgenomen. Tevens vindt een vergelijking plaats met het door het bestuur vooraf goedgekeurde budget.

Daarnaast krijgt het fonds tevens inzicht in een jaarlijks benchmarkonderzoek over de hoogte van deze uitvoeringskosten in vergelijking met de uitvoeringskosten van andere pensioenfondsen.

2.8 Deskundigheid

Het Bestuur draagt er zorg voor dat het in alle fasen van het beleggingsproces beschikt over de deskundigheid die nodig is voor:

- Een optimaal beleggingsresultaat; en
- Een professioneel beheer van de beleggingen; en
- De beheersing van de risico's die verbonden zijn aan beleggen.

Het bestuur heeft zijn deskundigheidsbeleid vastgelegd in een deskundigheidsplan en evalueert dit periodiek.

.....

3 Risico en rendement

Voor het bereiken van de beleggingsdoelstelling is het belangrijk dat er een gedegen risicobeleid wordt gevoerd en dat de behaalde resultaten worden geëvalueerd. In deze paragraaf wordt beschreven hoe het pensioenfonds een solide risicobeheersing en resultatenanalyse waarborgt.

3.1 Waarderingsgrondslagen

Voor alle bezittingen geldt dat zij gewaardeerd worden tegen de marktwaarde op het moment van meten. Indien er geen beurswaarde beschikbaar is, bijvoorbeeld omdat er geen officiële notering bestaat voor de betreffende investering, worden de bezittingen gewaardeerd tegen intrinsieke waarde.

3.2 Risicobeheersing

Risicomangement in de context van het beleggingsbeleid zoals gedocumenteerd in deze nota omvat een aantal dimensies en aspecten.

Op de dimensie van het strategisch besluitvormend niveau is het risicomangement geïntegreerd in de totstandkoming van het strategische beleggingsbeleid, door uitvoering van ALM studies en opstellen van beleggingsstudies en het beleggingsplan. De aannames over rendementen, correlaties, rente- en inflatieontwikkeling, etc. worden zorgvuldig gevalideerd. Deze worden als uitgangspunten gehanteerd voor de ALM modellering en simulaties. De vertaling van de ALM studieresultaten naar voorgesteld beleid - gegeven de pensioenambities en de afgesproken financieringsniveaus- wordt nadrukkelijk niet uitsluitend op rendementsverwachtingen beoordeeld, maar ook op robuustheid tegen schokken op de financiële markten, wijzigende vooruitzichten op de financiële markten door gewijzigde economische omstandigheden en een verantwoord risicoprofiel gelet op de aanwezige buffers van het fonds. Beleggingsbeleid en risicotolerantie zijn dekkingsgraad georiënteerd.

Een separate afdeling binnen Blue Sky Group Vermogensbeheer beoordeelt of transacties binnen de richtlijnen blijven. Deze afdeling bewaakt onafhankelijk de performance van de beleggingsportefeuille en de mate waarin het fonds aan beleggingsrisico's is blootgesteld.

Op uitvoerend niveau (operationeel) is een aantal risicomangementmaatregelen getroffen. De leidende beginselen hierbij zijn dat:

- meting en rapportage vinden plaats bij een afdeling die onafhankelijk van de uitvoerende beleggingssubafdelingen opereert;
- doorlopend getoetst moet worden dat het portefeuillebeheer plaatsvindt binnen de richtlijnen, beperkingen, beleidskaders en tactische voorstellen van deze nota, de beleggingsjaarplannen en de adviezen van de Beleggingsadviescommissie;
- alle betrokkenen in het beleggingsproces (bestuur, directie Blue Sky Group en afdeling Beleggingen en -waar van toepassing- externe manager(s)) tijdig en doorlopend moeten worden voorzien van accurate informatie over portefeuilleperformance en de financiële positie het fonds;
- er transparant en onafhankelijk toezicht moet zijn op de uitvoering van het beleggingsbeleid door betrokkenen, zodanig dat inefficiënties ('implementation shortfall') worden gesignaleerd en waar mogelijk voorkomen;
- er een zodanig systeem van juridische, administratieve en interne beheersingsmaatregelen wordt ingericht en onderhouden dat de effecten van het pensioenfonds te allen tijde juridisch zijn afgezonderd van Blue Sky Group of een externe vermogensbeheerder;
- zoveel mogelijk wordt aangesloten bij internationaal geaccepteerde standaarden.

.....

3.3 Resultaatmeting

Maandelijks rapporteert Blue Sky Group de performance van het pensioenfonds (dekkingsgraad, rendement) aan het Bestuur. Op kwartaalbasis ontvangt het bestuur een uitgebreide rapportage. Deze rapportages geven een goed beeld over de herkomst van het rendement en de genomen risico's.

3.4 Resultaatevaluatie

Beleggingsresultaten worden afgezet tegen een van tevoren door het Bestuur vastgestelde benchmark. Deze benchmark fungeert als graadmeter voor het gevoerde beleid en verschaft inzicht in het behaalde resultaat. Op kwartaalbasis evalueert het Bestuur de beleggingsresultaten aan de hand van resultaatrapportages.

De uitkomsten van de resultaatsevaluatie kunnen voor het bestuur aanleiding zijn om vervolgstappen te ondernemen. Te denken valt aan het stellen van vervolgvragen aan de uitvoeringsorganisatie of vermogensbeheerder, het aanpassen van beleggingsmandaten of het opstarten van een diepgaander onderzoek naar de inhoudelijke achtergrond van de uitkomsten.

.....

Bijlage Verklarende woordenlijst

ABTN	Actuariële en bedrijfstechnische nota. Een wettelijk voorgeschreven nota waarin de hoofdlijnen van de pensioenregeling, de actuariële grondslagen, de financieringsopzet, de sturingsmiddelen, het beleggingsbeleid en de organisatorische opzet van een pensioenfonds zijn beschreven.
ALM-studie	Studie waarbij in onderlinge samenhang de ontwikkeling van de beleggingen en de pensioenverplichtingen wordt geanalyseerd ter toetsing van het premiebeleid, indexeringsbeleid en beleggingsbeleid.
Benchmark	Objectieve maatstaf voor prestaties met betrekking tot bijvoorbeeld beleggingsperformance, kosten of serviceniveau.
Dekkingsgraad	In een percentage uitgedrukte verhouding tussen het totale vermogen en de pensioenverplichtingen van een pensioenfonds.
Derivaten	Van effecten afgeleide financiële instrumenten die geen of een geringe vermogensoverdracht kennen, zoals opties, futures en swaps. De prijsontwikkeling is (mede) afhankelijk van de prijsontwikkeling van de onderliggende waarde.
GIPS	Global Investment Performance Standards. Vormen een wereldwijde standaard voor de berekening en presentatie van historische beleggingsperformance door vermogensbeheerders.
Herbalancering	Aanpassing van de assetmix van de beleggings-portefeuille op basis van de gewenste strategische verdeling naar beleggingscategorieën.
Inflation linked bonds	Obligaties waarvan de hoofdsom en de rentebetalingen worden geïndexeerd met de inflatie.
ISDA	International Swaps and Derivatives Association. Standaardcontract voor OTC-transacties in derivaten.
Marktwaarde	Bedrag waarvoor een belegging of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde, tot een transactie bereid zijnde partijen die onafhankelijk zijn. De marktwaarde is meestal gebaseerd op actuele marktprijzen.
OTC-transacties	Over-the-counter-transacties ofwel onderhandse transacties.
Private equity	Private equity is een brede term die verwijst naar investeringen in ondernemingen die niet beursgenoteerd zijn. Dit type investeringen wordt overwegend door gespecialiseerde beleggers verricht.
Rentemismatchrisico	Verschil in rentegevoeligheid tussen de beleggings-portefeuille en de pensioenverplichtingen. De rentegevoeligheid is de mate waarin de marktwaarde verandert als gevolg van veranderingen in de marktrente.
Strategische assetallocatie	Langetermijnverdeling van de beleggingen over beleggingscategorieën (voornamelijk aandelen, obligaties en vastgoed) en segmenten (regio, stijl of anderszins) daarbinnen. Is gebaseerd op ALM-studie.
SLA	Service level agreement. Overeenkomst waarin opdrachtgever en uitvoeringsorganisatie afspraken over het serviceniveau van de dienstverlening vastleggen.
Valutarisico	Risico dat waarde van beleggingen verandert als gevolg van veranderingen in valutakoersen.

.....